

Panegyricus in memoriam S. Augustini.

<https://hdl.handle.net/1874/348137>

182

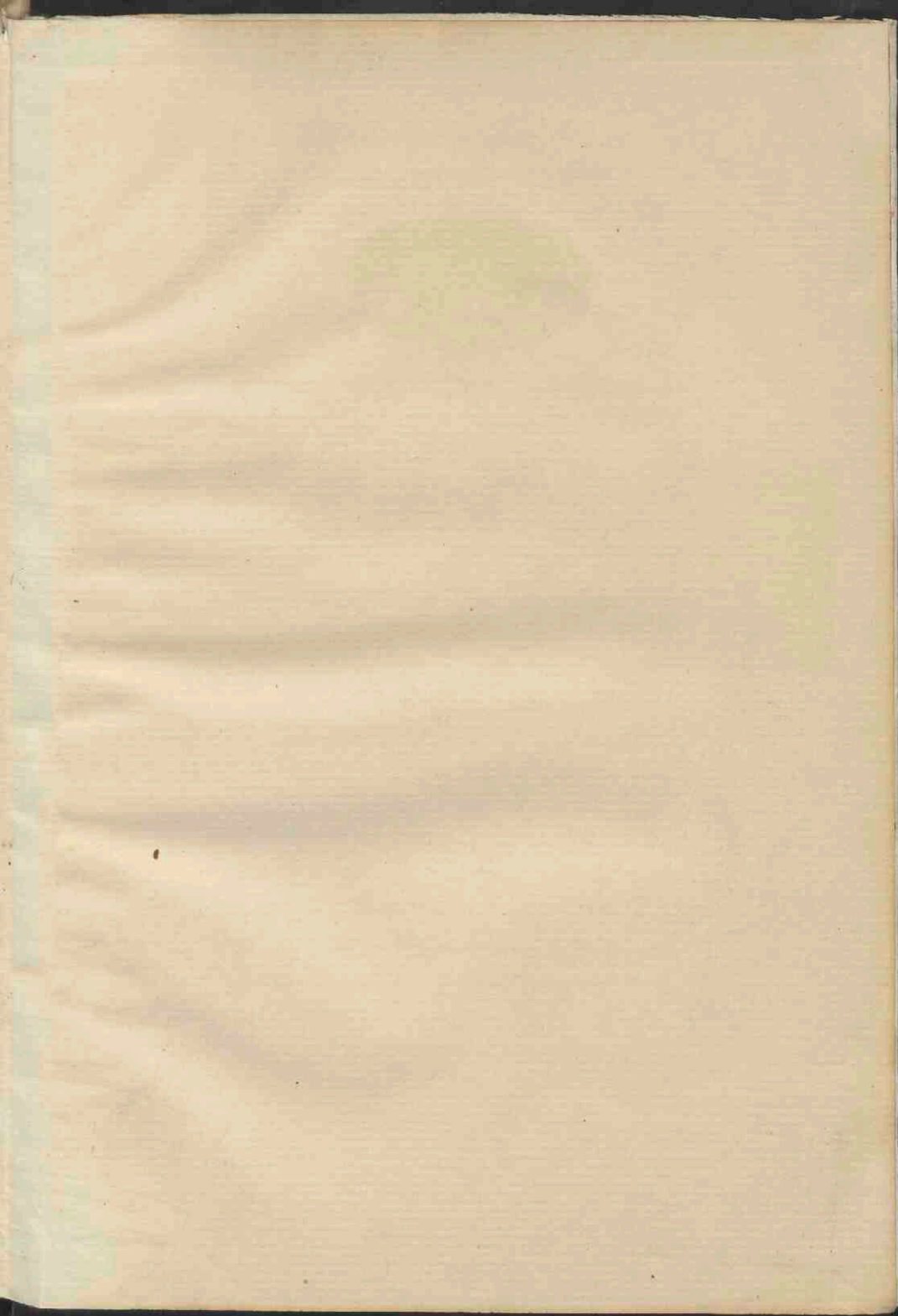
Nº 52

Kast 182

Pl. F N°.52

598. **Petrus Marsus**, Panegyricus in memoriam S. Augustini.
[Rome, G. Herolt] z. j. 8°. 182. F. 52

12 bl. [sign. a⁶b⁶] 27 r., type 1. — Rubr. *α*. — H 10787. — Pr. 3945. —
Bl. 1a: ◻ Petri Marsi Panegyricus in memoriã sancti/ Augustini Ecclesie
doctoris eximii ad inclytos/ Fernandum & Helisabet Hispaniarum Reges/
Christianissimos./ Bl. 12a, r. 14: ... in/ omne aeuum benedictus: Amen.//
Laus Deo Optimo: Maximoꝝ. Bl. 12b ◻.

¶ Petri Marfi Panegyricus in memoriã sancti Augustini Ecclesiæ doctoris eximii ad inelytos Fernandum & Helisabet Hispaniarum Reges Christianissimos.

Etus & græcorum & Romanorū fuit institutū reges inuictissimi & cōcordi pietate celeberrimi ut maxia queq; uirtus & excellentia summis eloquentiæ uirib⁹ honestata pro usu cōi ac ne potū institutiōe quibus officiose prospiciendū est grata ingeniorū sedulitate: incorruptisq; lra rum monumentis a situ defenderetur. Quo nil equidem duco laudabilius. Dotes quippe animorū amplissime suo premio non fraudant & thesaurus maiorū nrorum ardentissima uirtute compatus ad posteritatis cultum & decus generosa liberalitate transmittit. Qualem & in actionibus: & diuini prope acuminis peculiari solertia omniq; sagacissime mentis pfectione singularis Augustinus xpianæ rei. p. ciuibus summa caritate reliquit ut illis citra maximā notā ingratiss esse nō liceat. Quapropter ne ad grarum sacra uacuis accederem qd nō iniuria pro bro daretur licz minutissima quedā æra in xpi gazophilatium a me deici possint/panegyricū hunc in tanti doctoris nomen eo studiosius elucubraui q̄ maxim⁹ euāgelicæ legis assertor &

hereticorū acerrimus oppugnator habitus ē &
fuit. Cuius laudatissimis uestigiis cū Maieſtas
uīra pari uoto & piæ mentis ardore inſiſtat hoc
munuſculo digna imprimis uīſa eſt. Quis enī
pace aliorū dixerim præter Fernandū & Helīſa
bet fortes: magnanimos iuſtos & pios Hiſpani
arū Reges holtibus xp̄iani nōis tanto genero
ſæ mentis ardore bellum indixit. Quis eos dū
taxat hoſtes habendos putauit qui crucis xp̄i
hoſtes haberentur & eſſent? Quis bellum picu
loſiſſimū cum hiſ quibus ob eorū immanitatez
de capite certatur & uita tāto inuicti animi ro
bore & constantia generoſiſſimis digna regib⁹
ætate nīra geſſit unq̄: Veſtris auſpiciis xp̄ianæ
religionis auguſtiſſimū caput Roma hiſ dieb⁹
triumphauit: & Mauros cathenatos clariſſime
uictoriæ teſtes læte ſpectauit quod equidem in
maxia uīre cellitudinis glia poſuerit. Hoc eſt re
giū profecto munus: hæ artes: hæc pietas. Ce
teri ut lubet imaniſſimis turcis: & atrociffimis
Mauris in xp̄ianum nomen undiq̄ ſeuientibus
deſidia torpeſcant & ignauia. Vos aut̄ heroicæ
mentes pergite ad clarū decus ut facitis & auī
tis regnis omni labe purgatis in aphricā ſubīn
de renaſcentis hydræ caput tranſmittite: ut tā
dem noxiū uirus herculeo ardore comburatur
Auguſtiniq̄ precibus pio ardori ſuffragantib⁹

2

Tagastū illius natale solū prophanis Mauris
extorquentes. ac memphiticam natōem super
stitione Magmedea infectā expugnātes ad cla
rissimū recuperati sepulchri uestris armis & au
spicio redemptoris nrī triumphum spe optima
contendite. quorū uota deus ex alto secundans
rata efficiat. cui est honor & glia ī æternū. amē

Superstio magna

¶ Dilectus deo & hōibus cuius memoria in bñ
dictione est: Ecclesiastici. v. & .xl. c.

¶ Illa rudis antiquitas: & agrestis incōditaq; mul
tudo Patres amplissimi: quæ olim per agros
& syluas passim errans ritu ferarū uagabatur:
perspicaci quorundā ingenio: summa quasi su
pra hōiem prudentia excellentiq; bonitate ad
ciuilem cultū & uitæ melioris cōmoda. necnō
ad mores hōis diuini animalis excellentia dig
nos traducta de se benemeritos aut merentes
dilexit inprimis. Et beneficiorū memor Reges
cæterosq; cōi utilitati prospicientes ut numina
coluit: ac uotis oibus cœlo sacrauit: Hoc idem
populus ille quondā electus & arcto quīs uin
culo illius legis quæ contumacibus horrorem
incutiebat astrictus grato aīo effecit quicquid
a supremo illo numiue consequutus esset accep
tum referens Moyli: quem assertorem: quē du

cem : quē deniq; legis latorem ac dei omnipo-
tentis interpretē ueneratus fuerat : & sequutus
postea uero q̄ lucifer ille n̄ matutinus illuxit &
legem euangelicā quæ bona d̄r annuntiatio p̄
mulgauit : melioribus auspiciis longe maiora
xp̄i milites factitarūt : laboribus & uigiliis non
parcentes : ut saluatoris n̄ri uestigiis insisterent
& nō minus honestis actōibus q̄ doctrina diui-
nitus inspirata oībus gentibus & natiōibus ad
quas eorū sonus legisq; gr̄æ annūtiatio simul &
enarratio penetrauit p̄ uirili parte consulerent
Quapp appellatione honestissima omnibusq;
gentiliū titulis ac triūphorū laurea maiorē ho-
nestati sunt : Quoniā nullo modo erubescētes
euangeliū ignaras gentes : & calidissimi hostis
multiplicī laqueo irretitat docendo soluerant
militāris ecclesiæ doctores habiti sunt & appel-
lati : mundo in primis utiles : deo gratissimi :
Quos inter aq̄la illa gr̄adis magnæ alarū Au-
gustinus nunq̄ satis laudat⁹ : hereticorū scutica
malleusq; durissimus : Necnō ad succidēdas he-
reses quæ subinde pululabant ualidissima secu-
ris p̄inde ac nouum sydus lōge refulget cui ue-
lut colonne adamantine xp̄ianum dogma in-
nititur : Cuius honori & gloriæ uir ille singula-
ris dies noctesq; p̄spiciens ordinem hunc opti-
mis moribus & institutis augustissimū pia mē-

3 14

te sacrauit: qui ecclesiæ catholicæ non parum
ornamenti hæctenus adiecit: Vnde maiorem
expectatõem sustinetis p̄es imitãdæ industriæ
maiorum uestrorum quos propria cõmoda mi
nime respiciẽtes sectari debetis: ne penitus de
generasse uideamini: Quo nil turpius excogi
tari posset: & me oraturum tanti doctoris am
plitudo deterret: uereorq; ne indignus ac rudis
amplissime uirtutis laudator uidear: & ad imi
tationem parum uehemens hortator: atq; in
eptus etenim utrunq; mihi proposui ut ex ipsa
laudatione Augustini memoria celebretur:
& cæteri ad uirtutem excitentur: quam in aliis
uiderint honestari Ea oratione opus est inquit
Plato quæ defunctos satis laudet: supstites be
nigne moneat: & filios fratresq; ad ipsorũ imi
tatõem hortetur: At tamen cum omnino mihi
currentium sit: nec iam diutius pedem retrahe
re aut intra carceres inmorari liceat / admotis
hincinde calcaribus principis mei Camerariũ
ordinis huius augustissimi protectoris a quo
sors mea quantumlacunq; est tota dependet: ne
aures uestras castigatissimas per longa exor
detineam aut superfluis demorer ambagibus
ea tãtum delibabo & perstringam quibus emi
nentissimus doctor Augustinus quem tãto ap

paratu confessuq; honestissimo & annua lauda-
tione ornatu dei & hominum dilectionem ac
memoriam nominis meruit sempiternam: Cui
rerum maximarum ponderi quonia uires meae
non sufficiunt: in hoc presertim clarissimorum
ingeniorum teatro: positus ut par est genibus
diuini numinis fauorem ac illud coelestis man-
ne sacrarium implorabo dicens. Haue Maria:

Tagastum erat in Africa oppidum ubi Augu-
stinus modicis parentibus patricio infideli &
Monicha fidei catholicae amantissima natus
est: qui diuina quadam sorte peditus obscuri-
tatem natalium proprio splendore illustrauit:
quod primus nobilitatis genus appellauit Pla-
to: Hic praeclearam futurae sanctitatis & consu-
matissime doctrine indoles a teneris annis pre-
ferens ardua quaedam sibi proposuit: & ma-
gno mentis robore supra communes uires illi-
us aetatis subnixus ad utranq; perfectionem for-
licitatemq; actiuam scilicet & contemplatiuam
ad quam nati sumus comparandam sese peni-
tus erexit: impellente necessariaq; suppeditan-
te patricio: ut tantae spei filium uideret disertum
adiuuante in super matre catholica quae usitata
studia doctrinae ad diuinam gratiam consequere

dā nō nihil p̄ futura cernebat: q̄s inq̄t ipse in se
 cūdo uolumīe confessionū nō extollebat laudī
 b^o p̄rem meū: q̄ ultra uires rei familiaris imp̄
 deret filio quicquid etiam longe peregrinanti
 studiorum causa opus esset: multorum enim cī
 uium longe opulentiorum nullum tale negoci
 um pro liberis erat: Herculeo itaq̄ supercilio
 sp̄retis uoluptatum illecebris & iis omnibus in
 quibus puerilis etas lasciuire solet: Mandauris
 quod oppidum non lōge distat a Tagasto grā
 maticen cæterasq̄ disciplinas quas liberales uo
 cant summa ingenii prope diuini facilitate nul
 lo pene docente sic arripuit ut harum discipli
 narum publicos professores facile superauerit:
 & illas prius habuisse uideretur ipso teste qui
 in quarto confessionum uolumine sic scribit:
 Quicquid de arte loquendi & disserendi quic
 quid de dimētionibus figurarum & de musicis
 numerisq̄ sine magna difficultate nullo hōim
 tradente intellexi: scis tu deus meus quia & ce
 leritas intelligendi & disputandi acumen do
 num tuum est: sed non inde sacrificabam tibi:
 itaque mihi non ad usum sed ad perniciem ma
 gis ualebat: O foelicem ingenii ubertatem / O
 præclaras animi dotes: O fortunatum puerum
 cui omne id quod humane conditioni optabi

le est benigna parens natura copiose infudit:
Non aurum profecto non latos fundos non re
gna non uestes attalicas: non ebur: non dimi
diatos orbis ex ipso athlante petitos non diba
fam purpuram triplici ue. conchilio repetitam
non indos uniones uotis omnibus optare de
bemus: sed ingenium quo Augustinus ad reze
humanarum diuinarumque cognitionem eue
ctus est: quos illius memoriæ quæ in benedi
ctione est: grato animo pioque tribuit ecclesia
fidelium: quam ille agendo & docendo ex fau
cibus luporum gregem dominicum uesana ra
bie infestatum ut bonus pastor eripuit: & pro
ouibus suis exemplo Christi animam ponere
nunquam recusauit: Ciceroni eloquentiæ prin
cipi Augustinum magna ex parte acceptum
nos Christiani referre debemus: Ipse nanque
sic ait: Discebam libros eloquentiæ in qua emi
nere cupiebam perueneram in librum quendam
cuiusdam Ciceronis cuius linguam omnes fe
re mirantur: liber ille ipsius exhortationem cō
tinet ad Philosophiam & uocatur Hortensi
us: ille uero liber mutauit affectum meum &
ad te ipsum domine mutauit preces meas &
uota ac desideria mea fecit alia Viluit mihi
omnis uana spes & immortalitatem sapientiæ

5 19
concupiscebam æstu cordis incredibili & surge
re iam ceperam ut ad te redirem: non ergo ad
linguam referebam librum illum: neq; mihi lo
quutionem sed quod loquebatur persuaserat:
Sexdecim annos natus patres amisit: & ab odi
oso turpiq; lucro abhorrens generosus animus
in suo prius natali solo deinde apud Carthagi
nem: Romam: Mediolanumq; dicendi artem
adolescentes edocuit: docebam inquit in illis
annis artem Rhetoricã & uictoriosam loqua
tatem uictus cupiditate uendebam: Non ma
ioris questus gratia relicta carthagine Romã
se contulit: sed fama incorruptæ discipline alle
ctus: qua hæc inclyta urbs quæ omnis fere gen
tes & nationes a barbarie uindictas excoluit:
plurimum censebatur: Cui Ouidianũ illud in
primis conuenit: Dignus Roma locus quo de
us omnis eat: Mediolanensibus clarum Rhe
torem efflagitantibus a Symmacho urbis pre
fecto illuc diuina prouidentia missus est: oẽm
philosophiam sic est amplexus ut illam condi
disse potius q̄ didicisse uideatur: dialecticẽ im
mo iter ad rerum maximarum cognitiõem ex
peditissimum ita calluit ut diuus ille Ambrosi
us Mediolanensis antistes & magnum id tem
poris ecclesiæ militantis columen deum preca
tus sit ut populum Christianũ a dialectica Au

gustini quem adhuc error manicheorum detinebat liberaret: qui deum alloquens in suis confessionibus sic ait: non erubui tunc profiteri hominibus blasphemias meas: & latrare aduersum te: Quid ergo mihi tunc proderat ingenium per illas doctrinas agile: ac nullo adminiculo humani magisterii tot nodosissimi libri enodati cum deformiter & sacrilega turpitudine in doctrina pietatis errarem: Monicha pro filio eruditissimo sed a manicheis seducto: profusis lachrymis precabatur altissimum: Qui tantæ matris preces non est aspernatus: misisti inquit manum tuam ex alto & de hac profunda caligine eruisti animam meam cum pro me ploreret ad te mea mater fidelis tua: magis quàm flent matres corpea funera: Videbat enim illa mortem meam ex fide & ex spiritu quem habebat ex te & exaudisti eam domine: exaudisti eam: nec despexisti lachrymas eius cum profluentes terram rigarent in omni loco orationis eius: O ueram matrem ac tanto pignore: summaque laudatione dignissimam quæ ad summum bonum: reuocare filium nitebatur: filium quippe genuisse non satis est bonis parentibus nisi ad perfectam imaginem penitus effingant: Iam credebatur Augustinus & uenenosus ille coluber uirus malignitatis suæ ac liuoris euomens: men-

6 15
tem iam sanam recordatione prioris ultæ ac iu-
cunde cōsuetudinis inficere nitebatur: Sed nil
agis teterrima belua & inuīda nil agis malleus
erit hic durissimus quo tuum caput tuorumq̃
quibus impietatem & sacrilegum dogma per-
suasisti ut ad te raperes conteretur. Ligatus in-
quit eram non ferro alieno: sed mea ferrea uo-
luntate uelle meum tenebat inimicus: & inde
mihi cathenam fecerat: & constrinxerat me.
Igitur inter estus contrariorum affectuum po-
situs q̃ diu: q̃ diu cras: & cras: quare non modo
quare non hac hora finis turpitudinis meæ cū
lachrymis exclamauit tantæ p̃fecto molis erat
tantam ecclesiæ colūnam erigere: ut Mantua-
nus ille uates de Romanis orbi terrarum im-
peraturis acclamauit: Tantæ molis erat Ro-
nam condere gentem: Tum inqt in illa grandi-
rixa īterioris dom⁹ meæ: quā fortiter excitaue-
ram cum anima mea exclamo: Quid patimur.
Quid est hoc: surgunt indocti & cœlum rapi-
unt: & nos cum doctrinis nostris: sine corde ec-
ce ubi uolutamur in carne & sanguine: Tandē
maternis uotis & Ambrosii doctrina sanctita-
teq̃ suffragantibus christianæ religionis uerit-
atē adeptus est: & discusso erroris nubilo quo
erat obductus manuq̃ Ambrosii fonte salubri
regeneratus: Alter P aulus magister ecclesiæ

doctorq; gentium post conuersionem ac fidei
christianæ assertor & heretice prauitatis acerrimus
hostis factus est: in campo sacrarum scrip-
pturarū sic equos inflexit suos: ita lacertos un-
diq; mouit: tantis uiribus athleta Christi hastā
uibrauit in impios: Tam longa spatia ingenti
spiritu tanta contentione transmisit ut palmā
& triumphum facile reportauerit: Quid incre-
dibilius inquit acutissimus ille doctor Scotus
in secunda questione prologi q̄ ut ad legem cō-
trariam carni & sanguini doctores pauci & ru-
des: & pauperes: possent plurimos potentes ac
sapientes conuertere quod patet de multis sa-
pientibus primo fidei rebellibus postea cōuer-
sis ut de Paulo prius persecutore postea genti-
um doctore & de Augustino prius per Mani-
cheos seducto postea doctore catholico: Ma-
tre apud ciuitatem Hostiensem summa carita-
te sepulta quæ filii salutem ardens: illum in Ita-
liam sequuta fuerat. Tres & triginta annos na-
tus in Africam transmisit: & presbyter a Va-
lerio Hipponensi Episcopo auctoratus summa
uigilātia & integritate uiam salutis populo re-
serauit uitā cum suis sectatoribus agēs ab apo-
stolis iustitiam ordinisq; sacratissimo quo pluri-
mum ecclesia dei censetur: & fulget auspiciū
dedit: Tandem Hipponēsis ecclesiæ rector ele-

45

doctrinam auersatur & damnat: Antistites pro
fecto Græci præclara sapientia quondam sub/
nixi publice sanxerunt in synodo apud Calce/
donem celebrata quod eorum monumenta tes/
tantur. ut qui Aurelii Augustini scripta dam/
naret anathema esset: Laudatur moralis Philo/
sophiæ parens ille Socrates & merito quidem.
Laudatur diues ille Plauto cuius multiplicem
doctrinam suspexit antiquitas. Laudatur arti/
fex ille disciplinarum ac immense subtilitatis
Aristoteles quem naturæ interpretem nonnul/
li appellarunt: Laudatur Musa illa attica xeno/
phon & reliqui quos in multis foelix illa ætas
ut numina coluit: hos iusta laude nunquã frau/
dabo: sed illis longe Augustinum præponam:
Naturalis quippè cognitio philosophorum ad
salutem nullo modo sufficit: illam cum philoso/
phis & supernaturalem nescio quo fato: qua di/
uina prouidentia illis denegatam cumulatisi/
me habuit Augustinus: Varii philosophantiũ
libri de re publica. Quid ad ciuitatem dei: in
qua sic Christianos instituit ut illos ad ueram
foelicitatem perducatur: finem nostrum esse ad
id regnum peruenire cuius nullus finis est inge/
niose concludens: Duobus tum clarissimis lu/
minibus Hieronimo & Augustino fulxit ec/
clesia: Hieronimus plurium linguarum

noticia sacrarum scripturarum interpretatōne
multiplici doctrina & excellenti nec non sum-
ma dicendi ubertate ac sanctissimis morib⁹ cla-
rus habetur & fuit: Quem Augustinus ætate
filius licet dignitate Pater ut Hieronymus in-
genue fatetur: & scribit uenerabatur imprimis
Cum quo certare indecorum sibi iam ducens
Hieronymus eum sic epistola monuit: Senem
latitantem in cellula laceffere desine: sin auteq̃
tuam uis uel exercere uel ostentare doctrinam
quere iuuenes et disertos & nobiles: qui possint
& audeant tecum congredi & in disputatione
sanctarum scripturarum iugum cum Episcopo
ducere: Ego quondam miles nunc ueteranus &
tuas & aliorum debeo laudare uictorias: nō ip-
se rursus effeto corpore dimicare: Itaq̃ sanct⁹
ille senex contemplationi deditus solitudinem
querebat & latitabat in cellulis: sed quanqua3
Augustinus non minor Hieronymo in contē-
plationibus longe autem maior in actionibus
uidetur: Tamen perspicacissimo ingenio mori-
busq̃ sanctissimis a me nō fiet iniuria: pari uer-
tice penetrasse cœlos affirmo: ut de clarissimis
prisce philosophiæ luminibus Platone ac Xe-
nophonte Gellius censuit: Cæteri autem doc-
tores tam nostri q̃ externi Augustino ingenii
palmam tribuentes illum altius egredientē lō3

8 15
go interuallo uenerabundī sequuntur: De-
niq̄ cum gensericī Vādalarū regis feritas in A-
phricam seuiret ac hippo regius arctissima bar-
barorum obsidione premeretur: Quos heresis
arriana infecerat deum precatus est: Augusti-
nus ut ciuitatem illam hostili uallo circumda-
tam liberare dignū duceret aut si eius maiestati
aliter uideretur seruos suos ad eius uoluntatez
obeundam fortes efficeret: aut certe impenden-
tibus malis euz morte subtraheret: & huius uo-
ti compos factus septimum & septuagesimum
annum agens ne illius urbis direptionem uide-
ret Tertio mense obsidionis febre correptus/
pie ac sancte diem clausit extremum: & anima
illa sanctissima ad creatorem suū foeliciter euo-
lauit: ut eo ad quem tanto studio laboribus &
uigiliis anhelauerat frueretur: & hipporegius
tanti Pontificis sepulchro plus honestatus est/
q̄ regia quondam regum qui urbem illam cele-
brarunt: Vnde Syllius & antiquis dilectus re-
gibus hippo: Cum igitur Augustinus supra cō-
ditionem natalium facultatesq̄ domesticas alti-
us sese erigens & calcata uoluptate arduum uir-
tutis iter ingressus id omne fuerit cumulatissi-
me consequutus ad quod homo nascitur & rei
publicæ Christianæ imprimis profuerit: & nō
minus agendo q̄ docendo edificarit ecclesiam

ut ille mandauit quem salutis nostræ auctores
confitemur & colimus deo cui studiose milita-
uit: & hominibus quorum commodis pro uiri-
bus consuluit merito dilectus est: & eius memo-
ria in benedictione apud deum & homines iu-
re celebratur & uiget: cuius uestigiis insisten-
dum est illis qui Christi militiam auspicantur
& illos imitari exoptant quos non in umbracu-
lis nemorosæ quondam academix Plato: non
in lyceo Aristoteles: nõ scurrilis ille Aristippus
non Epicurus in hortis oscitās & uoluptatis ma-
gister ineptus: sed auctor salutis nostræ Chri-
stus instituit qui nobis primæ parentis culpa er-
rantibus ad cælum iter ostendens æternæ uitæ
premia referauit: & crucis uexillum erigens cõ-
tra mundi huius illecebras & fortunæ gladios
ut nobis exemplo esset fortissime dimicauit:
Quem ducem sequuti maiores nostri ad cele-
stes thesauros anhelantes mundi huius diuiti-
as magno animo contempserunt: non assenta-
tionibus: non ambitu: non prensationibus nõ
arte: non largitionibus: non simulatõne magi-
stratus in ecclesia dei & prelaturas aucupaban-
tur: sed uocati a deo tanquam Aaron ad alioꝝ
curam non tanq̃ ad auri aucupium & rapinam
sed ad opus a diuina prouidentia delegatũ ad
labores: ad ministerium: ad sollicitudines: ad

9 15

martyrium deniq; accedebant ut gregez do-
minicum summa uigilantia custodirent ac re-
promissam iusticiae coronam acciperent: Maio-
res inq; nostri memores illius qui dixit: Exem-
plū meū dedi uobis ut quēadmodū ego facio
ita & uos faciatis. Religionum fundamenta ie-
cerunt deo & hominibus dilecti: quibus in uis-
nea domini dies noctesq; laborantibus illud cō-
ueniebat in primis: Cor iusti meditatur sapien-
tiam & lingua eius loquitur iusticiam: ac uita
functis in memoria aeterna erit iustus. Nunc au-
tem timendum est patres dicam quod sentio:
& dicam libere timendum est inq; patres ne re-
ligiones quotquot sunt deceptiones appellen-
tur & pastoribus pecuniarum loculis per fas &
nefas comparatis auare incubantibus merito
dici possit. Mortui sunt diuites & in inferno se-
pulti: deflexit enim ut uerbis Ciceronis utar Iā
non aliquantum sed multum de spatio: curri-
loq; consuetudo maiorum: Anhelant quippe
inprudētes & indocti ad magistratus: qui sunt
ad alios non ad se: Ac uirum ostendunt ut est a
philosopho scriptum diuinitus & sic custodes
custodum indigēt: quo ut inquit Plato nil pos-
set excogitari absurdius: Tales homines pon-
deri rerum nulla ex parte sufficientes in alto so-
lio caligant: & cecus cecum ducit ut ambo in fo-

ueam cadant: Toto impetu clauum inuadunt
temerarii ut sutilis nauicula saxis ípacta nau/
fragio peat z penitus dissoluatur Auara celeno
uncis uuguibus raptura nūmos occupat prela/
turas: Immemor Gregorii sic monentis: Scire
debent prelati qđ si peruersa unq̄ perpetrant
tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos
pditionis exempla transmittunt: sardanapalū
uiuentes & ab domini suo nati non gloriæ pu/
blica bona & Christi patrimonium rapiunt ut
protendere possint aqualiculū: & quod paupe
ribus diuidendum esset abiiciant in palatum:
& uentre obeso buccisq̄ sagina tumentibus de
continentia disputent: & ieiunio: de quibus ita
queritur deus per Prophetam: Pastores demo/
liti sunt populum meum & pascebant semetip/
sos: syllanas cesarea sq̄ dictaturas immo tyran/
nides nulla nō arte sibi progāt hipochritæ tri/
stes aut plures annos habeāt ad rapinas: & sub
ouillo tegmine lupi rapaces cōi peculio propri/
as locupletēt domos: O stultas religiosorū men/
tes: O pectora ceca: rem uilissimā pro aiæ glo/
ria cōmutamus: obliti sumus dixisse dñm V he
uobis diuitibus qui consolationem uestram
hic habetis: pater ille uester Augustinus Cuius
hodie celebritatem merito recolimus toxicum
esse animæ pecuniarum cupiditatem clamat

10 15
Ecclesiasticus ita cōcionatur: Si diues fueris nō
eris ad delicto immunis. Paulus Thimotheū sic
instituit: Qui uolunt diuites fieri incidūt in la
queos diaboli: faciūsus ille senex Hieronymus
Neporianum sic alloquitur: obsecro itaq; te ac
repetens iterum iterumq; monebo: ne officiu;
clericatus: genus antiquæ militiæ putes: id est
ne lucra sæculi in christi queras militia: ne plus
habeas q̄ cū clericus esse cepisti Ignominia est
omnium sacerdotum propriis studere diuitiis:
quantis sudoribus hereditas cassa expetitur mi
nori labore pmissa Christi margarita emi po
terat. Discat inquit Prelatus se esse ex ore pro
phético nō tā ad imperādum q̄ ad fatigādum
assumptum: discat opus esse sarculo nō scepro
pace non bello: uirga correctionis non gladio
punitiōis: Non annus profecto sufficeret si ta
lia maiorum nostrorum: tum gentiliū: tum
Christianorum documenta recensere perge
rem. Quapropter receptui iam canens ad
me reuertar: Nouistis enim illa Patres sed hoc
in morali Philosophia nō sufficit: nisi cognitōi
& uerbis actio consentanea sequatur: ad quā
uos currentes impello & hortor: Scitis Patres
scitis quanta sit facta labes: quæ nota sit inusta
religionibus eorum culpa qui pro eo certant
& digladiantur: quod si ueri milites Christia;

ni essent: ut uideri uolunt: penitus contemne-
rent: Iam non est qui faciat bonum: nō est usq;
ad unum: Hæc hæc est illa praua ætas atq; per-
uerſa quam Hieremias diuino ſpiritu afflatus
notauit his uerbis/ A maiore uſq; ad minorem
omnes student auaritiæ: & a propheta uſq; ad
sacerdotem omnes student deceptioni: his ma-
lis temporibus Virgilianum illud accommoda-
tur: En quo diſcordia ciues perduxit miſeros:
En quis conſeuimus agros: principum delira-
mentis Italiae quondam reginae mundi uiſcera
diſtrahuntur: Religio noſtra ſanctiſſima Chri-
ſtianorum culpa cōtemnitur: quæ undiq; ſqua-
lida & lachrymis perſuſa genas ad uos clamat
patres: uos precatur: uos implorat: uos obteſta-
tur: uos reuocat dicens: Quo quo fertis mea ſi-
gna uiri? Impendentem ceruicibus noſtris ul-
tioneꝝ cernimus: Attamen cæco impetu in pre-
cepꝝ ruentes ſtrictum diuinæ iuſtitiæ gladium
non horremus: Optimam igitur uiuendi diſci-
plinam/ a maioribus noſtris traditam: ſed mo-
rum culpa iam labantem confirmate Patres:
ne in filios diſſidentiaꝝ ac uipeream ſobolem ſu-
perni numinis ira deſcendat: & malos male per-
dens aliis uineam ſuam locet agricolis: qui red-
dant ei fructum temporibus ſuis: & in medium
conſulentes illius ueſtigiis inſiſtatis: quem uoſ

ctus talem egit Episcopum qualem Paulus uas
 electionis descriperat & perpetuum bellum in
 dicens hereticis gregem sibi diuina prouiden-
 tia delegatum uigilanti studio custodiuit: & ue-
 ri Pastoris baculo luporum rabiem longe sum-
 motam penitus deterruit: Nil huius eminentif-
 simi doctoris omni uita iustius: Nil cōsilio pru-
 dentius: nil animo in aduersis fortius: nil men-
 sa citra simulationem uitæ seuerioris frugalius
 dici potest: Ebrietas dicebat longe est a me mi-
 fere beris domine ne appropinquet mihi in his
 temptationibus positus Certo quotidie aduer-
 sus concupiscentiam manducandi & bibendi
 de illecebra odorum non satago nimis cum ab-
 sunt non requiro: cum adsunt non respuo: pa-
 ratus eis etiã semper carere: Nouerat certe uir
 optimus & eruditissimus postremam iniusticiã
 esse hominem malum bonũ apparere: Quod
 est a Platone scriptum diuinitus: nouerat etiã
 in uinea domini se esse cultorem ut illam uepri-
 bus obductam non minus actionibus q̄ uerbis
 excoleret: Ad salutem igitur gregis sibi crediti
 inhelans: & uerbis ut decet Episcopum consen-
 taneam uitam agens ecclesiæ non minus exem-
 plo q̄ doctrina dies noctesq̄ p̄spiciebat ut om-
 nes in eum tanquã sanctitatis exemplar & om-
 nium uirtutum imaginem intuerentur: Noue-

rat profecto dixisse dominum Vos estis sal terræ q̄ si sal euanuerit in quo salietur: & uos estis lux mundi: non potest ciuitas abscondi supra montem posita: neq; accendit quis lucernaz ut ponat eam sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt. Tanq̄ luminaria in mundo inquit Hieronymus/lucere debent Episcopi: ut ex ipsorum actuū lumine incredulæ mentes errantium ignorantia suæ tenebrasprehendant: & ut non solū uiuus sed etiam uita functus ecclesiæ p̄spiceret claris multiplicibusq; monumentis: quæ recensere longū esset/posteritati consuluit: fontemq; uberrimū reclusit: a quo tot riuuli quib⁹ irrigata uiret ecclesia emanarunt: & diuinis de trinitate libris de tribus personis & una substantia differens sic copiose ueritatem aperuit: ut nil in tanta re tamq; sublimi & a sensibus remotissima non superstitiosis ingeniis sed ueritati acquiescentib⁹ desideretur: Et omnes qui in curriculo sacrarū litterarum doctrinæ nomen adepti sunt locos graues & sublimes Augustino principi acceptos grato animo referunt. Hinc Magister ille sententiarum pendet & reliqui quos breuitatis causa pretereo: Tanta est huius eminentissimi doctoris eruditio: ut is crassioris ingenii merito habeatur: & ebetioris qui eius singularem

12 14
bis patrem relicto mundo & eius mellito felle
adoptastis, ne prouerbiū illud uobis conue-
niat: Canis ad uomitum suum rediit: pergite le-
to animo ut facitis columnæ fidei adherentes
Quæ magna ex parte fulcit ecclesiam: & posi-
tis ad aratrum dominicum manibus retro non
respiciatis ne inepti regnis cœlestib⁹ diuino iu-
dicio uideamini: ac sanctæ Matris memoriam
colite: Quæ prius uisceribus deinde spiritu tā
clarum sydus mundo produxit: excussis uitioꝝ
sarcinis sic expediti uiuamus ut cuꝝ dies noster
aduenerit Augustini & Matris suffragio ad cœ-
lestem patriam euolemus: qua ille nos dignet^r
cuius uexilla sequutus est Augustinus & est in
omne æuum benedictus: Amen.

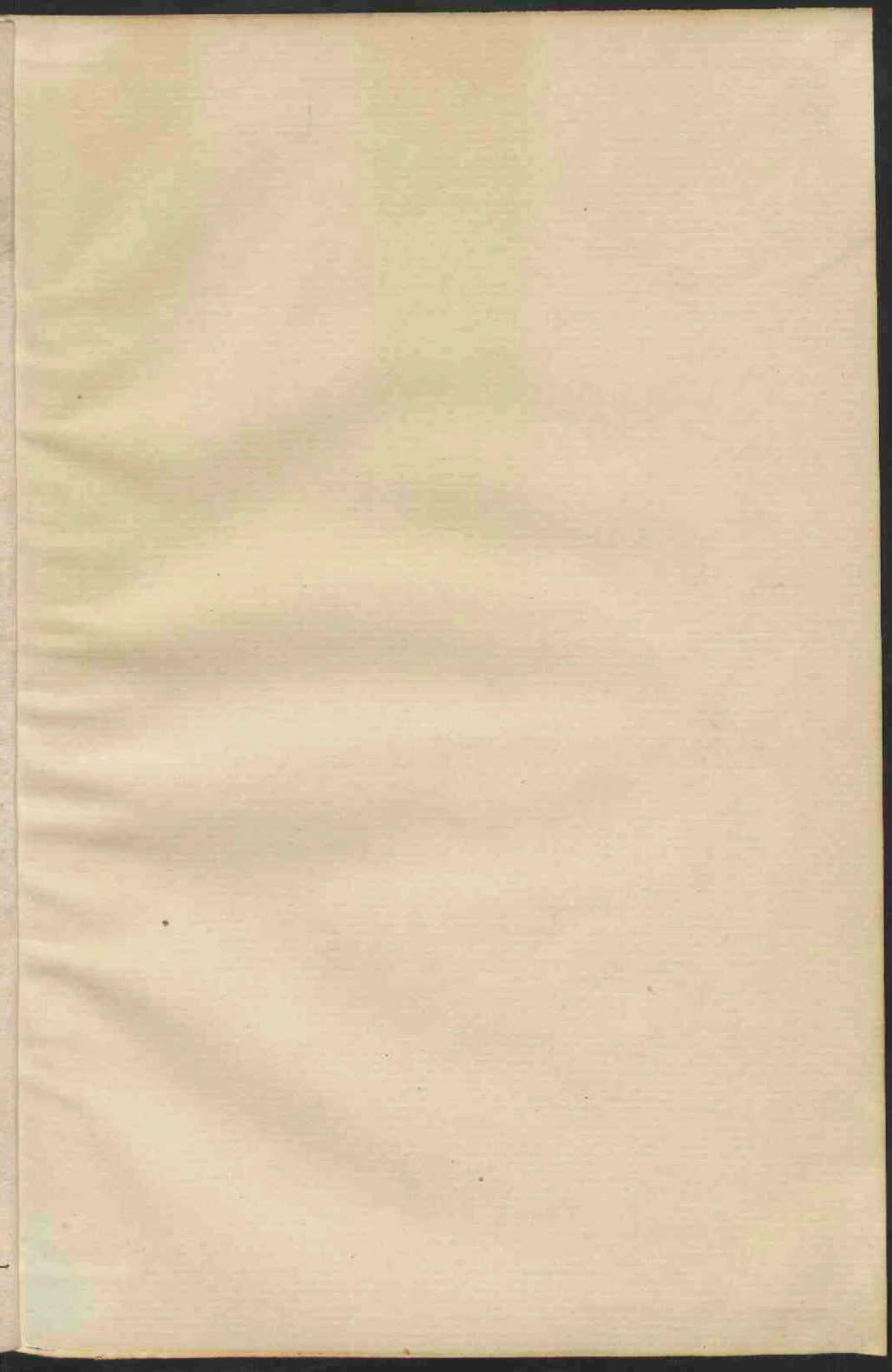
Laus Deo Optimo: Maximoq: ♦

A 977495

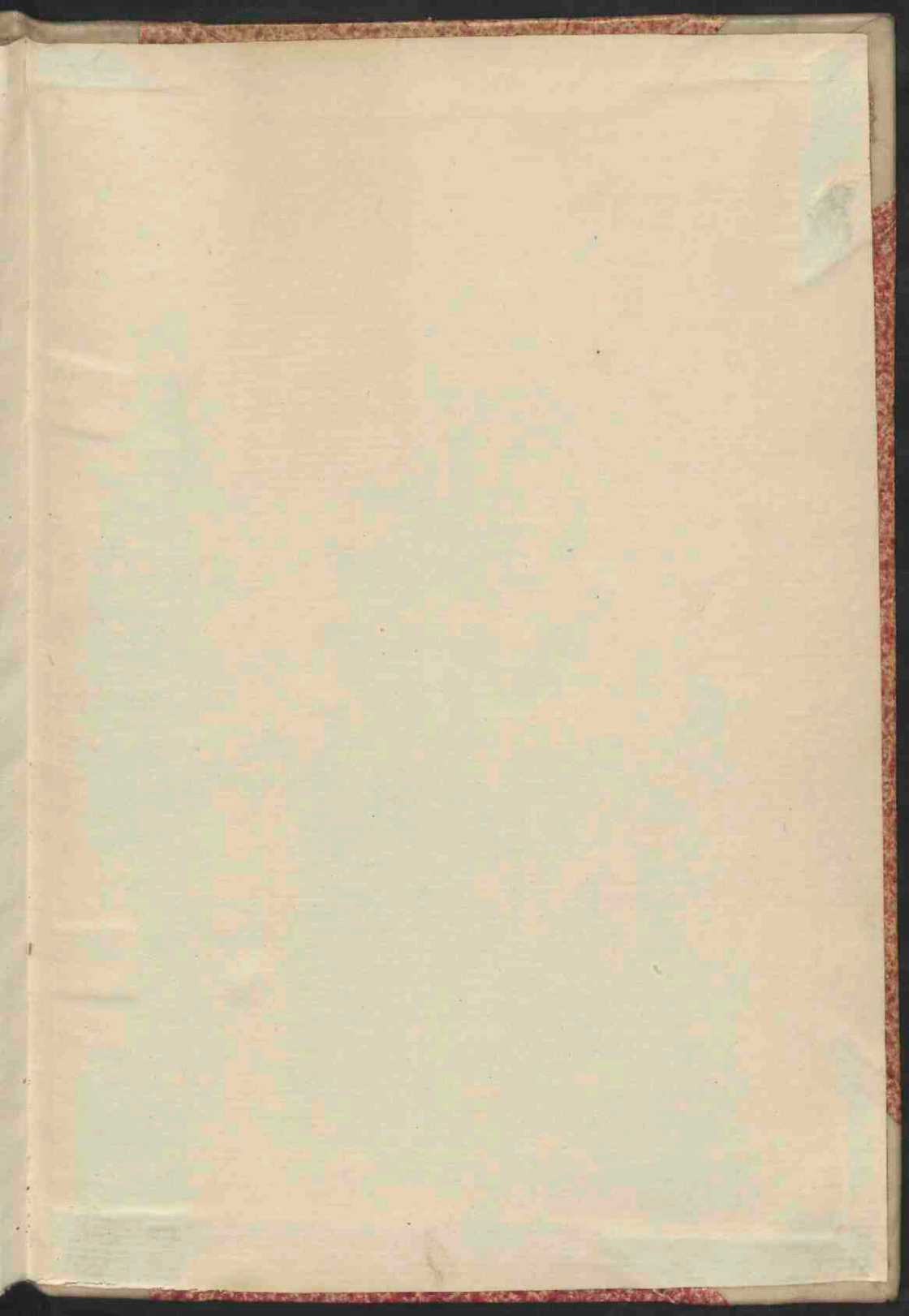
[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

50556

24^a

Kas
Pl.